

MARIJIN LIST ŠT. 7 — 12

LETO XVIII

JUL. 8. — DEC. 8, 1922

ŽIVLJENJE
SV. MARTINA
PÜŠPEKA

VÖDALO UREDNIŠTVO M. LISTA
V
ČRENOVCIH,
PREKMURJE

DOBI SE TŪ ZA 1,75 DIN.

Z DOVOLENJOM VIKARIATA
V D. LENDAVI ŠT. P. H. 48/1922

MARIBOR 1922

TISK TISKARNE SV. CIRILA V MARIBORU

Naročnikom!

S tem snopičom Vam, dragi naročniki do rok damo zaostali M. List letošnjega leta. Naj Vam «Življenje sv. Martina» porodi tiste sardove v duši, štere želemo, da bi jih mela vaša duša z tem spisom. Vsaki, ki je dao podporo letos na M. List, dobi te snopič brezplačno, ki je pa nej dao, naj da zdaj bar teliko, kak je cena toga snopiča. Raj smo pa, če more več dati. Spodkar zvedite zakaj.

V novom leti bo cena M. Lista 5 dinarov. K listi dobijo vsi naročniki brezplačno kalendar Srca Jezušovega. Podpore ne bomo pobirali, nego če što od naročnine više da, zahvalno gorvzememo i strani denemo v te namen, ka bi si po letaj mogli lastno tiskarno kupiti. Vsi darovi se bodo objavili v M. Listi.

Vsem naročnikom i širitelom želemo blažene svetke i veselo novo leto. Vsem se zahvalimo za naročitev i trüde pri nabiranje naročnikov! *Ne ostavite nas i v novom leti!* Marija naj bo med nami i vami, mati med svojov decov, tistov ki pišejo nej na čast i Bogi na diko in tistov, štera bo te navuke v svoje plodno srce sejala.

Za naročnike in širitelove zvün tistih več jezernih sv. meš, štere damo opraviti po «serafinskom družtvu» v Linci, se slüži doma tüdi najmenje edna sv. meša na tjedem brezplačno.

ČRENŠOVCI, 1922. dec. 8.

KLEKL JOŽEF,

vp. pleb., urednik M. Lista.

PODPORA NA MARIJIN LIST. Darüvali so v dinaraj: M. Sobota, naročniki Marič Mihala 13.75, Kavaš Jurij, Žitkovci 5, Nedelica naročniki 2.50, Dr. Šömen, M. Sobota 25.—, Sr. Bistrica, naročniki 45.—, Ötrosu Bare naročniki, G. Bistrica 18, Krašena, naročniki 15, Beltinci, naročniki 6.50, Kupšinci, naročniki 26.25, Brezovica, naročniki 68.25, Tretji red iz Odranec 12.50, Cagran Jožef, Brezovci 5, Žalig Verona, Chicago 77, Štefan Drobec, Beč 4, Flegar Jožef, M. Sobota 15, Domejinci, naročniki 29, Gradišče naročniki 21.25, M. Polana, Šernek Ferenc, naročniki 20, Zver Marija, Chleveland 25, Fujsova sneha iz Žižkov 80, Tretji red sv. Sebeštjan 35, naročniki iz Satahovec 70, Zorko Edmund, učitelj Beltinci 5, Hajdinjak Ivan, slikar 5, Ciglar Matjaš, Borejci 1, naročniki, Bakovci 41, Goličnik Valentin, Belevode 4, Vöröš Viktor, žel. uradnik, Čakovec 2.50, Žerdin Jožef, pleb., Radikovci, 15, naročniki Cankova 45, naročniki Tkalec Ana, Trnje, 42.75, dr. Šabec, odvetnik, D. Lendova, 10, dr. Nemeth V., odvetnik 15, Št. Horvat, davčni uradnik, 5, Makari Aladar, učitelj Dobje 5, Kühar Mihael, Eletzgraben 5, Žilavec Fr., Gerlinci 10, naročniki z G. Slavec 20, Franc Fredl, Golušek 20, Gilbert Gjerkeš, Ilok 2, Korovci, naročniki 24, Krajna, naročniki 39.50, Lukačavci, naročniki, 15, Jurij Šitar, Laverca 1, naročniki Lütar Jožefa, M. Sobota 32.50, Fr. Hoček, M. Nedelja, 7.50, Fr. Puhan, Maribor, 4, Jurhar Martin, spiritual, Maribor 5, Štefan Jančarič, Otočac, 3, Zadravec Jurij, Razkriž 2.50, Fr. Zadravec, Štrigova 3, Šalamon Andraš, Sv. Jurij 5, Maitz Fr., obč. tajnik 10, Kerec Štefan, Šülinci 5, Bölec Štefan 5, Lapoša Mihael, Sotina 10,

Predgovor.

L. 1913. jan. 20. so na prošnjo somboteljskoga püšpeka, grofa Mikeš Janoša tourski püšpek z Francoskoga dragevolje prepüstili somboteljskoj stolnoj cerkvi en del ostankov sv. Martina tourskoga püšpeka. Po te sv. ostanke je hodilo osem dühovnikov iz sombotelske škofije. Izmed teh so trije bili Slovenci: dr. Franc Rogač tajnik, Tüll Geza sebestjanski plebanoš i Kühar Štefan beltinski kaplan. To je skoro polovico odposlanstva so tvorili Slovenci.

Boža previdnost je to tak žravkala, naj nas opomemé, ka je vsaki narod dužen posebno častiti svetce svoje lastne krvi. Mi Slovenci zato sv. Martina, ar je on po trditvi franc. pisatelja Regniera bio slovenskoga roda, krv z naše krvi, meso z našega mesa, ki je po našoj staroslovenskoj miloj reči začeo moliti i slaviti svojoga Stvaritela, dobroga Boga. Slovencom je Bog dao, nam panonskim Slovencom sv. Martina, mi panonski Slovenci smo se zato mogli od njega odebrati, da smo v daljnem Toursi počastili grob našega velikoga svetca, sv. Martina i da smo smeli njegove svete kosti prenesti v starodavno Panonijo i k njim pripelati na stotine slovenske romare iz panonske stare Slovenske krajine toga leta junija 15. Dober Bog nas je posebno odlikovao z tem odebranjem. A ne brez namena. Če nam je on pokazao pot k kostem sv. Martina, je včino to zato, naj se naše stopnje več ne ločijo od poti sv. Martina. To žele dober Bog, ka mi Slovenci posebno častimo sv. Martina, ka se v njegovo življenje oblečemo vsi i kažemo v svojem življenji njega; mi dühovniki kak sveti, goreči hühovniki, kak biser, diamant dühovništva, verniki pa kak gorečega apostola, šteri podira poganstvo sveta i zida cerkev Kristušovo.

Iz svoje plemenite, z Kristušovim dühom napunjene dühovniške düše je prestavitelj knige Regnierove, dr. Franc Rogač v predgovori svoje prestave zadisao z dühom prijetnim. Odkrmo je dragoceno-posodo svojih jakosti i mi omamljeni od nebeske dišave «Kristušovoga dobroga dühá» idemo za njim. Istovetimo se ž njegovim name-
nom «spoznati i zljübiti ščemo vljüdnoga svetnika vabljivo podobo».

To ščemo dosegnoti. A naj te namen v popolnosti dosegnemo, damo vam dragi Slovenci, v obliki devetdnevnice do rok sv. Martina življenje.

Stara Sabaria (Szombathely, Sobotišče) je od davnih časov naprej častila svetoga Martina. Celo mesto i žnjim vred cela Pannonija, to je naša Slovenska Krajina do Ptüja je bila pod njegovo zagovorništvo postavljena. Vsi prebivalci te lepe Krajine so se oklepali tiste svetlošče i jo v svoje düše püščali, štera je žarila iz svetoga djanja püšpeka Martina. Vsi so se postavljali pod njegovo obrambo z rečmi, štere je nosila njegova podoba v stražnom gradi stare Sabarije:

Sveti Martin, ki rodila
Te za Svetlost ta Krajina
Vodi, ravnaj v vseh posljaj ti jo verno!
Vsaki den te šče častiti
Törem pa tvoj kep nositi
Da patron boš njeni sveti vsako vöro.

Potomci starih panonskih Slovincov, na pot naših očakov stopimo! Častimo pa tak verno i nasledujmo svetoga Martina, ka mo vredni vsako vöro njegove pomoči i obrambe. Za to milost je pa potrebno, da se njegova čast zaperi v našo düšo, ka se več ne de dala i ne da mogla vö ž nje spraviti.

Nači pa do toga ne pridemo, kak či dostokrat, leto za letom prebiramo njegovo življenje i se vadimo v njegovih jakostah — — —

Glejte, dragi krščeniki, zato vam damo sv. Martina življenje v obliki devetdnevnice do rok. To ščemo, ka vsaki častilec sv. Martina se vsako leto z lehkotov more müditi pri njegovih jakostah i se ž njimi napuniti.

Devetdnevnica je molitev sv. Matere cerkvi. Ona vsake cerkvi patrona god i vsaki vekši svetek devet dni obhaja. Začne en den prle z vigilijov ali večernicami. Te osem dni nepretrgano prosi milosti po priprošnji svetnika od dobroga Boga. Mi tüdi tak delajmo. Pred sv. Martina godom tisti den začnimo devetdnevnico (dobro jo je pa tüdi po godi ali kdašte med letom opraviti) i jo opravljamo devet dni. Zvršimo pa v teh devetih dnevaj ta dobra dela: 1. vsaki den prečtimo edno poglavje iz življenja svetoga Martina kak je tü razdeljeno; 2. vsaki den zmolimo edno Zdravo Marijo ali drügo kakšo kratko molitvico, naj nam Jezušovo Srce da dühovnike sv. Martina in spodobne, mi pa ka mo verne, svete njihove ovčice; 3. vsaki den mirno zatrpimo nevole tistoga dneva (beteg, slabo vreme, razne neprilike itd.) na čast sv. Martini na više povedani namen. Če smo mogoči se enok prečistimo v devetih dnevaj, če ne, opravimo dühovno sv. obhajilo. To se tak opravi: «Dober Jezuš, rad bi šo k tebi, ali ne sam mogoči, pridi ti v dühi k meni». — Zatem se pa tak pripravimo, kak pred pravim obhajilom i tak dajmo füdi hvalo.

Na ta način če mo častili sv. Martina, bo sreča prišla v našo düšo, v našo faro, v našo hišo. Sreča štera se z temi reči smeje proti nam: Jezuš vas ljübo bo, vi pa Njega. — To je najvejša sreča na sveti. Sv. Martin prinesi nam jo!

Prvi den.

V kakših časih je živo sv. Martin?

Sv. Martin se je par let za tem narodo, ka je Konstantin cesar razglaslo milansko odredbo l. 313. po Kristuši, v šteroj prizna sloboščino krščansko-katoličanske Matere cerkvi. Krščanstvo, štero so njegovi neizprosní sovražniki tristo let preganjali, trebili i v zapisnik najvejših hüdobij spravljali, se je zdaj ednok li izvojevilo: p r a v o o b s t a n k a, n e o d v i s n o s t i s l o b o š č i n o v e r o i z p o v e d i.

Na Francoskom, kde je živo i vmro sv. Martin, je te, kda je on tam delao za božo čast, ešče cvelo bolvanstvo. Narod, šteri je tam živo, se je zvao galski i zato cela krajina Galia, štero so Rimljani premagali pa podvrgli svojoj oblasti. Z premaganjom so pa ne samo rimske pravde prišle v Galio, nego tüdi rimski bogovje ali rimsko balvanstvo. Gali sami so tüdi bili poganje i molili bolvane a z rimskov oblastjov so pa ešče sprejeli rimsko bolvanstvo i je združili z svojim. Z rimskim balvanstvom združeno se je pa razširila i izhodna prazna poganska vera, štera je z svojimi skrivnostmi jako močno vplivala že na same Rimljane, tem bolje pa na Gale, šteri so že po svojoj naravi bili posebno nagajeni tajnim krivoverstvom. Neizmerno krčevito se je držalo galsko ljüdstvo svojih popov, posebno tretjega njihovega reda takzvanih c o m p r n j a k o v. Prvi red so tvorili d m i d r i, drügoga: b á r d i, tretjega pa c o m p r n j a k i. Prvi so bili sodniki ljüdstva i voditelje, ki so v gošceri starodavnih logov prikazüvali daritev najdebelejšemi drevi kak bogi. Drügi

so pri tom áldovi popevali. Za té dvoje ljudstvo ne ravno maralo, ar so njemi samo ter i v strah bili z pobiranjem dohodkov i sojenjom. Comprnjakov se pa ljudstvo ne-šteló rešiti i znebiti. Tej so z drob živadi, z letanja ptičov, z sunca, meseca, zvezd itd. proroküvali, ka de se komi godilo. I to, če ravno je sama sleparija bila, se je prostomi ljudstvi li jako vidilo. I tomi se ne moremo čüditi. Ljudstvo, ar je Kristušove vere ne melo, štera bi je navčila iskati Boga i düšo, je iskalo samo zemeljske, posvetne reči i še té po krivoj poti. Kem menje je naimre što napunjen z pravov verov, tem bole išče šatringe, tem bole se drži prazne vere. Za jasen dokaz nam slüžijo v tom pogledi naši izobraženi (vučeni ljudje), ki v cerkev ne hodijo, Boga ne molijo, vere ne dr-žijo — a nora šotringa jih pa v robstvi drži. Ka, Bog pravi, ne verjejo, ka ciganica, tisto je sveta istina. Ka Bog prepovedava i v petek ne jej mesa, ne dr-žijo, a ka nora pamet glasi, ka je petek nesrečen dén i ka število 13 smrt prinesé, to nepobitno ver-jejo. Idite okoli po vesi i pregledjüjte hiže, v šteri ešče prazno vero i razne šetringe gor dr-žijo, pa sami pridete do osvedočenja, ka v teh hižah verske gorečnosti ne, samo neke navade se dr-žijo zavolo drüghih ljudi.

Omenili smo te okoliščine zato, naj previdimo, z kakšnimi nepremagljivimi za-držki se je mogo sv. Martin boriti, da je med okornimi galskimi bolvaničani širio Kristušovo vero. Ne na jezere, nego na desetjezere bogov je čistilo to ljudstvo. Vsaka vretina, vsaki potok, vsaka gora i šuma, vsaki dol je meo svojoga boga, pa niti ne samo ednoga. Sunce njim je bilo bog, bika so molili, pred drevom se klanjali kak bogom. Kakša pomilüvanja vredna zaslepljenost. I teško se dala odpra-viti, ar so jo netili za svoj žep comprnjaki. A sv. Martin jo je li premagao, ar je bio mo-ž molitve i prave ponižnosti.

Po gorečih molitvah, globokom ponižanji je venčan od večno slavnoga Boga z močjov čudodelnosti, štera je v bolvanstvo vtopljenimi ljudstvi odprla oči, da je za-glednolo Kristuša i ojačila srcé da ga je v nje sprejelo.

Poslanstvo sv. Martina je bilo, da razširi na zapadi redovniško življenje i prosto ljudstvo pripela v Kristušovo Mater cerkev. Gospoda je naimre že v velikom broji bila kršćanska po varašej, a tei je bilo še malo. Prosto ljudstvo to je po pravici celi orsag, je pa bio ešče v temi poganstva. To tmico je razgnao i presveto ljudstvo v temi sedeče Križ Gospodov v roki sv. Martina. A kak močno je držao Križ sv. Mar-tin v svojih rokah, nam svedoči zgodovina, ka se je on ne samo proti poganom i bol-vanom, nego proti krivovernikom tüdi mogo boriti

Odpadli dühovnik Arij je naimre tüdi v tom časi razširo svoj krivi nauk, da je Kristuš samo človek, ne pa tüdi Bog. Proti tem vnogim sovražnikom izvojuvati zmago Kristušove prave vere je vekša čüda v žitki sv. Martina, kak pa tista, z štero je trem mrtvim življenje povrno.

Zaista «čüden je Bog v svojih svetcah», kak pravi sv. Mati cerkev. Čüden pa posebno v našem svetniki, sv. Martini. Z molitvov ga pripela k popolnoj zmagi! Z molitvov njega; moškoga, vojaka! I gda njemi podeli popolno zmago z molitvov, ga postavi za fundament ednoga velikoga katoličanskoga orsaga: Francuskoga. Vo-gelni kamen postane tiste države, štero je posveto mili Zveličar z nazvešćenjom svo-jega božjega Srca i na štero zemljo je stopila deviška noga brezmadežne lurdске Device. I katoličanstvo te zemlje je celi svet za seбом potegnolo. To je napravila mo-litev z delom sv. Martina. Kak zahvalno prizna zasluge sv. Martina francoski pisa-telj njegovoga življenjepisa v naslednjih vrstah:

Vpelanje redovniške naprave v zapadi i deljenje kinčov vere med siromake: to je dvojna vodilna misel življenja svetoga Martina. I kda tevi izpela, fundament na-pravi kršćanskomi francoskomi orsagi. I glejte, zanimiva reč je to, ka ravno to dvoje

dugovanje napadajo najbolje zagriženi sovražniki Kristušove Matere cerkvi, ki bi radi pregnali njegovo sveto ime i njegovo častenje z takše dežele, v šteroj je ono teliko let živelo i cvelo. Najprle se na redovnike vržejo, na predčete vojskuvajoče Cerkve. V sredstvah neso zbirčni, napadajo je z ogrizavanjam, neprilikami i javnim nasiljom. Vse poskušijo, ka najprle oropašo Cerkvi njenih vernih čuvarov, zatem pa razbijejo nečuvano čredo. I če se toga za nje neprijetnoga vpliva rešijo, te se v svojoj zaslepljenosti i svojem sovraštvi vržejo na vero prostih ljudi i na dušo nedužne dece. V svojen sovraštvi so oslepeli, a v rabi orožja so smotreni (idejo za cilom). Ar eden je njihov včiteo, koga bogajo. I če bi sv. Martin znova na zemljo prišo, še zdaj bi vido kak te, na ramah Avicijana, hüdoga duha, kak te z cele moči leži na teh obsedenih ljüdeh.

I li vse njihovo prizadevanje je nezmožno i nerodno. Vnožino moči napravijo i razbijejo, a na to mesto zidati ne vejo. Vse zaman, kraljestvo pravice, štero na zemlji vničiti namenijo, se vstavlja preganjanji i nad glavnjami i razvalinami tüdi vsikdar znova požene. *Krščeniki naimre v molitvi orožje najdejo, šteroga ne poznajo njihovi sovražniki. Ta je bila i sv. Martini najmočnejše orožje. Z tem je mogo tak zmožna dela doprinesti. S tem bo i v bodoče delovao na hasek svojega rojstnoga kraja i nekdašnje krajine svojega delovanja.*

Mi smo njegovi zagovorjenci i stopamo po njegovom zgledi. I žive v nas osvedočenje, ka nikdar se nišče ne bo zaman poslužo zagovorništva sv. Martina«. —

Če samo en kratek pogled vržemo na razmere zdajšnjega, po svetovnoj bojni popolnoma pokvarjenega sveta, moramo priznati, da so naše razmere spodobno, skoro ednake razmeram tiste dobe, v šteroj je živo i zmagao sv. Martin. Glejmo njegov zgled i nasledüjmo ga! *Molimo i delajmo* za sveto katoličansko Mater cerkev, za to nevtepeno zaročnico Jezušovega Srca. *Molimo i delajmo*, ka nam dober Bog zbüdi dosta, dosta sv. Martinov pri oltari. V tom i samo v tom je zmaga Matere cerkvi, je rešenje sveta.

Drugi den.

Mladost i vojaštvo sv. Martina.

Sv. Martin je rojen v začetki leta 317 ali na konci leta 316 v 14. leti kraljüvanja cesara Konstantina, v pokrajini Panoniji v mesti Sabariji. Sabaria (zdajšnji Szombathely je Sobotišče) je bila stara rimska naselbina pod imenom Claudia Sabaria. Ešče dnesden je vno go starorimskih spomenikov tü vküp zebranih. Drugi trdijo ka je rojen v drugoj Sabariji. Sabaria Sicea se zvala ta i je bila mala ves istotak v Panoniji blüzi denešnjega Györa. Njegovi starše so bili poganje a shajali so z dobre rodovine. Oča njemi je bio v začetki vojak, zatem pa tribun (kak dnesden veliki župan). Pokolenja je bio, kak se trdi, slovenskoga. *Sloveni ga odločno smejo za svojega meti.*

Mejë državne so šestokrat branili vojaki iz tiste krajine. Stari tribun z svojov ženov se je pa stalno na tom kraji zadržavao, ka more dokazati, ka je bio v to krajino pristojen. Ta krajina je pa bila té slovenska i tak cela familija slovenska. A če je sv. Martin naš po krvi, ga samo te razveselimo, če mo živeli po njemi spodobno. To ne pozabimo dragi Slovenci!

Sv. Martin je odgojen v mesti Ticinum, v zdajšanoj Paviji na Talijanskom. Njegov oče je bržčas tü dobo za svoje vojaške zasluge za dar kakše imanje kak je v tistom časi navada bila. Že v ranoj mladosti je bio Martinek jako pobožen,

(pravi znak slovenske duše) i je gorečo želó néto v sebi da postane krščenik. V desetom leti svoje starosti je proti volji svojih starišov šo k cerkvenomi predstojništvu i že proso sprejem med veronovince. (Veronovinci ali katehumeni so se tisti zvali, ki so z poganske ali drúge vere pristopili v katoličansko, nego neso znali ešče navuka vere; neso bili še krščeni, a pripravljali so se na sprejem sv. krsta. Púšpek so na takšega priglášenca roko položili i ga s tem v vrsto veronovincov sprijeli. Po tom sprejemi so se ti novinci že «krščeniki» túdi imenovali, čeravno so še ne bili krščeni. «Veronik» se je pa zvalo samo tisti, ki je že krščen bio.)

Že v dvanajstom leti si je premisljavo Martinek, da se poda v púščavo, gde de pelao púščavniško življenje. Bog je že v ranoj mladosti prevzeo to dušo, da je svet nikdar ne dobi i da dosegne ž njov svoje zvišene namene: povrnenje milijonov k pravoj veri i da postane zemlja, na šteroj de živo, po njegovem življenji tak posvečena, ka de vredna ednok za vno sto i sto let kak gosta sprejeti *Srce Jezusovo* v Paray le Moniali i prečisto Mater Božjo v Lourdesi.

Stariše Martinovi so bili poganje i nikak njim ne bilo po voli, da njihov sin na teliko osovraženo krščansko vero šče sprejeti. Naj sinek spremeni svoje nakanenje, ga oča vdeli med vojaštvo, med konjenike. Z drúge strani je pa oča túdi zato včino to, ar je to velela cesarska odredba od leta 332, po šteroj so najmre veterani (odslúženi vojaki) mogli svoje sinove v vojaško ali kurialsko slúžbo dati. Sv. Martin je bio mož molitve i kak takši zmagao svet. A molo je Martin rad, ar se je kak Martinek že navčo moliti. Vojaštvo je túdi zato preživo nedužno, ar je rad molo.

Pobožen Martinek je znao, ka je vojaštvo pokvarjeno i njegova slúžba nevarna za dušo, zato je samo posili šo v vojaško slúžbo. Posili i ne z dobre vole. Vkovali so ga v železo i tak prisilili, da se je mogo zaprisegoti za vojaško življenje. Njega je Kristuš vlekeo, zato se je bojav vojaške uniforme. Vojaška slúžba je naimre nevarna za Kristušove jakosti. A Martinovo srce je pod vojaškov súknjov túdi bilo za Kristuša. Dišale so i izpod nje njegove jakosti. Z svojim resnim, treznim držanjem i ljudnostjov z potrpljivim, po dvorljivim i ljubeznjivim obnašanjem je v kratkom času pridobo vseh pajdašov poštvanje i ljúbezen. Nikak se pa ne mogo sprijazniti z miseljov, ka bi on kak častnik (oficer) slugo meo. Njega je srce vleklo v redovniško življenje. Redovnik je pa sluga vsem, on sam pa nema sluge. Samo po imeni je meo Martin zato slugo. Popravici je on bio sluga svojemi slugi, šteroga je za prijatla i brata meo. Slugo svojega je on sam zúvao, noge njemi je prao, vkúp sta jela i če je trbelo iti po živež, šo je Martin mesto sluge.

Martina je višja vojaška oblast poslala v Galijo (na Francusko). Vdeljen je bio med gradno stražo v Amiensu. Dužnost njegova je bila tú, da je večkrat prehodo okolico i pregledno, če je vse v redi. A njegovi pohodi neso bili samo spunjavanje vojaških predpisov. Ne. On je spunjavo túdi predpise svojega srca: delio je stradajočim živež, nagim odevalo, vsem pač po potreščini i koliko je zmogo, Neki den se je vračao domo s straže. Prišo je do varaških vrat v slabom odevali, ar je to bolše že razdelo. Zgornji plašč je pokrivo pomenkливо spodnjo obleko. Bila je strašna zima, da je več ljudi zmrznolo. Pred vratami je sedo en goli siromak šteri je v svojoj nagoti dregetajoč rivao svoje odrevenele roke proti mimoidočim i proso pomoči. Ljudstvo je s trdim srcem šlo mimo njega. Nišče ne njemi pomagao. Približavle se zdaj Martin. Túdi njega prosijo trde siromakove roke pomoči. Njegovo dobro srce se gene. Pogledne se, ka ma na sebi, da še more tá dati. Že sam je samo na pol odeti a plašč je še celi. Toga dam, se njemi zblisne v glavi. I tak túdi včini. Zgrabi za meč i žnjim plašč na dvoje vreže. Polovico da siromaki, s polovico se pa sam odene — i odjaha. Očividci toga genljivoga dogódka so se deloma smejali, gda so videli

vojaka z polovicov plašča odjahati, deloma so se pa sramovali, ka, gda so meli priliko krščansko smilenost kazati, so to zamüdili.

Prvo noč po tom dogodki se je ljubljeni Jezuš prikazao Martini vu sneh. Oblečen je bio v tisto polovico plašča, štero je on včerao dao siromaki. Srce Martinovo je plavalo v nebeškoj radosti, gde je gledao neskončno mili obraz Kristušov, šteri je angelom, ki so ga sprevaljali te reči pravo: «Martin me je v to odevalo obleko, gda je še samo verski novinec bio.»

To je bilo veliko odliküvanje, a Martin ne se je prevzeo. V toj prikazni je on samo božo dobroto vido, štera ga je spodbüdjavala na dobro. Od toga časa naprej se je zelo pripravlaao na sprejem svetoga krsta, šteroga je v 22 leti l. 339 po Kristušovim rojstvu tüdi prijelo brščas v Amiensi po navadi tistoga časa vüzemske svetke.

Po sv. krsti je Martin že samo po imeni bio vojak. Srce njegovo se je stalno müdilo pri svojem Bogi. Ostao je ešče dve leti pri vojski na drago svojemi viššemi častniki, tribuni, do koga je gojio tesne prijateljske vezi i ki njemi je obljübo, da za dve leti se i on odpove sveti. Za dve leti, to je 341 v začetki vladanja Konstanciusovoga so se «barbari vrgli na Gallijo». Sulpicius Severus pod barbari misli na Franke, ki so se poslužüvali svaje, štera je nastala med II. Konstantinom i med njegovim bratom Konstanciusom pa so vdrli v Galijo. Konstancius, ki je po zgübljenoj bitki i smrti svojega tekmovalca celoga Zapada gospod postal, je prisiljen bio, da se v boj spüsti z barbari. Zbrao je v Galii svoje čete i se je napoto proti Rajni. Neki den so pred Wormsom taborili. Cesar je brščas spoznao, da de trbelo vojake osrčiti (obatrüti), ar se je vidilo, da bo bitka trda. Obdelio je zato svoje vojake kak je v tistom časi navada bila. Sporedoma so gor zvali vojake i šli so poednom po svoj dar. Gda je red prišo na Martina, je sprevidio, da je prišo pripraven čas, naj požuri svojo odpüstitev od vojaške službe. Pa ovak bi si tüdi ne mogo to na düšo vzeti, da vzeme gor dar, gda je njegova jedina žela i jedino vüpanje to bilo, da se kem prle reši vojaštva. Srčno stopi tak pred cesara i njemi pravi: «Dozdaj sem se za tebe vojsküvao; dovoli, da mo odsehmao Bogi služo. Svoj dar daj tistomi, ki se šče bojjüvati. jaz sem Kristušov vojak, ne smem se vojsküvati». Cesari je nikak ne bilo po volji, da bi Kristuš prepüsto vojake, gda so ti njemi najbolje potrebni. Nadale pa zgled mladoga vojaka bi släbo vplivao na vojsko. Cesara so obleteli čemerje. Toga mladoga človeka bo javno osramotio. «Pobožnost — tak se je zdiraao nad njim — je samo vözgovor. Ti z bojazljivosti ščeš vojsko zapüstiti: pred jutrašnjov bitkov ščeš odskočiti.» Mladi vojak rdeči postane, Nezmerno občütno ga je zadelo to nezaslüženo sramotenje i ne da bi se zagrešio proti krščanskoj ponižnosti, s ponosnov samozavestjov je etak odgovoro: «Če mojo prošno za bojazljivost maš i ne za pobožnost, te vütro tá stopim pred vojno linijo brez škita i brez čelade v znamenji Gospoda Jezüša, z znamenjom svetoga Križa srčno prederem sovražne čete». Kak si človek lahko misli, v reči so ga šteli zgrabiti i pazili so ga. On je pa mirno čakao svojo usodo. Na drügi den se on sam brez orožja v boj poda z celov vojskov i kak se je prle izrazo, li se ne boji, ar zna, da se samo tisto zgodi ž njim, ka Bog šče. Bog pa ne žele smrti svojega sluga, ar ma ž njim velike namene. I drügi den — nekaj posebnoga je to — je neka tajna bojazen obišla Franke, té ovači nestrašljive barbare. Poslance so napotili k cesari, ki so njemi ponüdili vdanost i so ga prosili mirü». Brez krvnoga prelevanja se je končala prteča se bojna, štera bi ovak teliko človečega življenja pokosila. — Tak se je poslovio Martin od vojaškoga življenja.»

— 7 —
Tretji den.

Sv. Martin dühovnik — redovnik.

Martin je zapušto vojaško življenje i je odišo k sv. Hilari, püšpeki poitierskomi. Po nekom rokopisi iz 10. stoletja trdi staro poročilo, da sta se sv. Hilarij i sv. Martin zajšla v bližine zdajšnje stolne cerkve. Sledkar sta na tistom mesti tüdi cerkev zidala, štero je Pius, proitierski püšpek pred kratkim znova pozidao iz porüšenin. Sveti Hilarij — tak čtemo v navedenom rokopisi — človek velikanskih del, je v sv. Matini, poznejšem tourskom püšpeki najšo sebi vrednoga človeka i ga je posvetio za diakona. Njihove stopnje se še danes vidijo v potierskom, sv. Petri na čast posvečenom samostani, gde sta se ob prvimi znašla, pred cerkevjav, štera je sledkar na čast sv. Martina bila podignjena.

Gda je sv. Hilarij sv. Martini naprej prineso i ga proso, naj prime diakonat, je té ponüdbo odklono. On je té časti nevreden, ar je grešnik, je bio njegov odgovor. Kak ga pa te dobi zasebe Hilarij? Tak ka ga najprle sprime v najnižji cerkveni red v tak zvani red eksorcistov ali vragoizganjalcov. Teh dužnost je bila najmre od hü-dih dühov obsedene ljüdi teh rešiti po cerkvenih molitvah.

Sv. Hilarij je spoznao, kak velikoga pomočnika njemi je Bog dao za rešenje düš, hvalo je dobrega Boga za te dar i srčno ljübo svojega pomočnika. Ar Bog na poskušnjo postavlja svoje velike düše s tem, da je loči na zemlji, je prišla ta poskušnja tüdi na tevi svetivi düši. Sv. Martin je dobo naimre v sneh opomin od Boga, naj se povrne v svojo domovino i povrne svoje poganske stariše.

Ločiteo je prišla. Britko se je zajokao sv. Hilarij gda se je poslovio od njega Martin. Tolažila ga je samo obljuba sv. Martina, ka se nazaj povrne, gda svojo nalogo zvrši v svojoj domovini.

Tužno je šo Martin na dugo pot, z Francuskoga v našo krajino, da stariše svoje, ki so že pali v Panoniji, pripela na kršćansko vero. Okoli 355. se je podao na pot. Prek Alpov, skoz gore sv. Bernarda i Milana je potüvao. Duga, trdna pot. Obhodo jo je peški i med njov je predgao pa povrnjevao pogane na kršćanstvo. Ednok je zablodo dol z prave poti i razbojnikom prišo v roké. Tü ga je obdajala smrtna nevarnost. Eden razbojnik je že zamahno s tršćenicov da ga vdari po glavi, a drügi ga odvrno od toga grešnoga djanja pa njemi naročo, naj ga samo zveže i oropa. Zvezao njemi je tak nazaj roke i začeo bašlati po njegovih žepah, da njemi vzeme vse ka ma. I gda ga tak vrdevle, opazi ka je potnik v smrtnoj nevarnosti tak miren, kak da bi se njemi nikaj posebnoga ne godilo. Te nenavadni mir zbüdi v njem začüdenje i namesto toga, da bi ga po zapovedi oropao, ga na stran pozove i s roča spitaovati.

Što si ti, pita ga razbojnik.

Jaz sem kršćenik, bio je odgovor.

Pa se ne bojiš?

Zavolo sebe sem čista miren, ar se vüпам v dobrega Boga, ki je z nami sred najveških nevarnosti i skušnjav. A za tebe se že po istini bojim, ar si zavolo grešnoga življenja nevreden Kristušove smilenosti. I začeo njemi je gučati od Gospoda Jezüša i gučao njemi je tak ljubeznivo i zgovorljivo, ka se je genolo srce hüdodelnika. Vervao je njegovim rečam, ravnao se je po njih, odvezao je vezalje, odpüsto je vlovljenca, poslovio se od njega i samo to ga je proso, naj se ga spomina v svojih molitvah. Razbojnik se je spremeno, ovrgo je pot grešnoga življenja. Postao je kršćenik i pravijo, da je te pripetljaj sam dao na svetlo.

Martin ide naprej. Že daleč za njim je Milan, gda na ednok pred njega pride neka človeča podoba, še z temnejšim pogledom, kak so bili tisti roparje, šteri so ga na poti stavili.

Kama ideš? pita ga podoba, štero je pa svetnik dobro poznao.

Kam me Bog zove.

Pa zapomli si dobro, da kamakoli ideš i kajkoli začneš, vrag de ti vsikdar na poti.

Gospod je moja pomoč, ne bojim se, kajkoli mi prikacne človek.

Nato je premino hūdi dūh. On je bio najmre, ali sv. Martin ga je mogo še večkrat srečati na poti. Prišo je v svojo domovino. Hitrejše stopaje je delao i popaščo se je k starišom, da njim naznani veseli glas, šteroga njim je dober Bog poslaol po njem. Meo je to srečo, da je povrno mater. Kak genljivi medsebojni dar! V povračilo za zemeljski žitek, šteroga je od matere dobo, on njej dao dūševni žitek. A kak strašno ga zabilelo, da kljub milošči i vsemi nagovarjanji je zaslepljenost očino ne znao premagati, ki je «okorno v hūdobji.»

Poleg matere je Martin povrno ešče vnongo poganov. A stem se je kmalo zamero krivovercom Ariancom, šteri so tajili Kristušovo božanstvo. Njegovoga pūšpeka sv. Hilariusa so tūdi pregnali z pūšpekije v Galliji, v Illiriji so se pa vrgli z cele moči na sv. Martina i ga žalili, javno zbičali, nazadnje pa ešče pregnali z Šobotišča.

Martin je tak pali povrgo našo slovensko Pannonijo i se je napoto v Milano, gde je v samoti živo v nekom samostani. A nemoteno dugo tū ne mogo ostati. Arianci so zvedli za njega i so ga začeli preganjati, žaliti, nazadnje ga je pa arijanski pūšpek Aukscencius, najnepotrpljivejši voj krivovercov, kak puntara i hujskača stiraol z varoša. Zdaj se je potegno sv. Martin na kokošeči otok (insula Gallinaria), šteri leži na Rivieri prek od Albenge gda človek potūje z Milane na Francusko. Kokošeči otok se zato zavé, ar so na njem našla zavetja morske ptice, štere so se rade tū državale. Z ednim dūhovnikom se je preselo sem i tū začeo živeti pokorno, z Bogom združeno življenje. Zivo je z korenja travin. I ar je travine ne poznao, se je ednok pripetilo, da je nekše čemerne rastlince korenje pojo. Zagiftao se je. Zdravnika ne bilo. Drūgi ne more pomagati kak Bog. V gorečoj i zavūpnoj molitvi se k njemi obrne, najde poslušanje. Ozdravi i l. 360. povrže otok pa se preseli nazaj v Gallijo k sv. Hilariji pūšpeki, ki se je zdaj rešo pregnanstva. Hilarij ga prime z odprtimi rokami. A dugo ne je mogo vživati veselje prijateljstva i svidenja. Čas je bio dragi, Bog ga je pozvao na veliko delo, mora se popaščiti, da naseli redovniško življenje na zapadi — v Galiji — i reši po njem milijone nemrtnih dūš.

Redovniško življenje zvira od samoga Kristūša. On je priporočao popolno čistoo, siromaštvo i pokorščino. Prvi samostan je bila tista mila hižička v Nazareti, v Egipti, gde je božji Sin gorraso. Popolnejšega samostana svet ne meo i ga nede meo, kak je bila hiža sv. Drūžine. V tom dūhi so ga nasledivali tūdi apostolje i drūgi vučeniki i verniki, čeravno med samostanskimi stenami neso še živeli. A dūh samostanski so meli. Pa glavna zahteva redovniškoga življenja je dūh. Če toga ne, redovnik je samo po imeni. I te dūh je Kristušovo nasledūvanje v popolnosti. Te dūh se je širo po zgledi apostolov po hižah dale po celom sveti. Te zdržne dūše so zvali za «askéte» ali «poznavalce». V Egipt, gde je sveta Familija podrla bolvanstvo, se je samostansko življenje najprle razširilo. Velike je gojila egiptovska pūščava: Pavla, Antona, Pachomija itd. Na jezere dūš je živeo tū samo da Boga dičijo i sebi blaženo večnost spravijo. I to je edini pravi cilj življenja. Ki za drūgo žive, je zablodo. Ti redovniki ali pūščavniki so ostali verni Jezušovej veri, gda je Arij začno glasiti svojo krivo vero. Ljudstvo je šlo za njimi i

vere ne je zgü bilo. To je bilo na izzhodi, gde je l. 357. sv. Bazilij prvi samostan gorpostavo. A na Zapadi, gde ne je bilo somostanov, se je kriva vera močno širila. Ta prilika je genola sv. Martina, da je začeo od Poitiersa na jug dva kilometra ob vodi Clain v mesti Ligugé samostansko — pušćavniško življenje. Vnogi so se njemu pridružili i živeli žnjim sküпно samo Bogi na čast i dušam v zveličanje. Vsaki redovnik se je potegno v edno kućico ali brlog, tü so delali ročna dela, prepisuvali knjige i mislili na Boga, živeli čisto, zmerno, na sküпne molitve pa prišli vsi v cerkev, štera je bila na sredi med temi kućicama. Najvekša naloga kloštra sv. Martina v Ligugé-i je pa bila, ka je svoje kotrige pripravljao za misijonare i ka je pripravljao na sprejem sv. krsta veronovince.

Naj dober Bog podigne ugled sv. Martina i da blagoslov njegovomi misijonskomi deli v kloštri med redovniki i zvüи njega med pogani, je z čüdami potrdi njegovu duhovniško svetost. Svete duhovnike šće meti Bog i naj te svoj namen dosegne, prestopi mejé naráve (nature) i dela čüde. Naj vidijo redovniki, ka je življenje sv. Martina tista prava pot, štero je tlačo prvi najsvetejši duhovnik, njegov jedinorojeni sin, naš Gospod Jezuš Kristuš, i naj po teh stopnjah hodijo redovniki, ga je odičo z dvema čüdoma od mrtvih vzbüjenja. Prvo je vćino v kloštri, gde ja na žitek obüdo mrtvoga mladenca, drugo pa na svojem misijonskom potüvanji gde je Lupicinusovomi robi dao nazaj življenji, ki se je obeso. Videli so pri prvom zbujenji pušćavniki, ka je sveti njihov voditeo, ar ga je Bog vdičo v tak velikov čüdov, pri drugoj pa toisto spoznali poganje od svojoga predgara i oboji nasledüivali svetoga duhovnika. I dober Bog je ravno to šteo. Svoj namen je dosegnö. Njegov sluga uživa ugled i zavüpanje ljudstva i redovnišva, na ta tla de lahko zidao svojo nameravano diko. I zozidao je tak trdno, da jo mi ešće dnesden veselo gledamo i tiho občüdüjemo.

Na tistom mesti, gde je sv. Martin prvoga mrtveca zbüdo na žitek je celica (hižička) spremenjena v molitvarnico i ešće dnesden stoji tam kapelica, štera se zove «kapela veronovinca».

Dovolite, dragi kršćeniki, ka edno pitanje na vas postavim na tom mesti: «Gde bo stala naša kapelica na čast sv. Martine v Soboti, gde bi se gojilo pod očinskih rokov Don Boskovih sinov, naša mladina? Gde bo stala? Koliko ste darivali v te namen? To je moje pitanje. —

Leta 368. v noći med 12. i 13. januarom se je globoka žalost vlegla na poitersko pušpekiju. Zgübila je svojega jako svetoga pušpeka, ki na vse veke dika bo Matercekvu, sv. Hilariju. Nevpogljiv steber kršćanske pravice je bio i britki meč za krivoverce Ariance. Raj je pretrpo preganjanja, grozne muke, kak bi pa tiho bio. Z rećjov i pisanjom se je borio proti krivoj veri. I zmagao je. Njegovi verniki so krivoveri ne dali mesta v svojih dušah i so bili tak goreći, da je sam Bog hvalo davao za te veliki njegov dar: za dobre farnike. Pa vekšega dara tüdi ne za duhovnika. Ni en dober duhovnik si druge plače ne žele kak: *dobre vernike*.

Sv. Hilarij je rad obiskavao samostan sv. Martina posebno, gda je iskao počinek od višjepastirskih teških služb. Tü se je dobro počüto i živo tak ostro kak sami redovniki. Posto se, malo pa ešće delao. Ka je tüdi delao, znamo z toga ka je tretji naslednik sv. Martina, sv. Perpetuus en evangelium dariüvao sv. Eufronusi Antunskomü pušpeki, šteroga je prepisao sam sv. Hilarius.

Tak bi si človek mislo, ka po smrti sv. Hilariusu pride čüdodelni svetnik prijatelj pokojnoga sv. Martin za njegovoga naslednika. A naći se zgodilo. Sv. Martin je ponižna duša bio i naj ljudstvo na njega ne kriči, je ostao v samoti skrit, gde je molo, naj dober Bog da sv. Hilariusu sv. naslednika. Njegova prošnja je psühnjena. Sv. Justus je zvoljen za poitierskoga pušpeka. A te je bio že sivi starček pa se je zbojao

veliki težav, šterim je podvržena škofovska čast, zato je pobegno i se skrio. Poitiersčani so si mogli drugoga višejnjega pastira iskati. Zvolili so si Pascentivsa.

Tri leta po smrti sv. Hilarija 371. je vmro v Toursi püšpek sv. Lidosius. Toursčanje so si včas na tistoga redovnika mislili, šteroga so poitiersčanje v samostani pozabili, na sv. Martina. Poslali so k njemu poslanca i ga po njih oprosili, naj pride k njim za püšpeka, ar ga vso ljudstvo žele. Prošnjo je pa odklono. On je prosti redovnik i misionar šteo ostati, časti se bojal. A toursčanje so se ne dali tak hitro premagati. Zmislili so vö nekšo huncvuterijo, da ž njo dobijo Martina za svojega püšpeka. I posrečilo se njim je. Zavüpali so nekoga Rusiciusa, sovjoga sovrašanca, naj se posluži vkanjenja. Ta pot je toti ne bila po vsem pravična i laž moremo obsoditi, a namen so meli dober. Te Rusicius je šo pred sv. Martina, spadno je na kolena i na ves glas jokao pa zdihavao z potruga srca. Gda ga sv. Martin pita po vzrokih žalosti, odgovori, ka njemi je žena na smrt betežna i ga milo prosi, naj se poda na pot, da jo spove, ka ne vmerje brez spovedi. Vse to je pa bilo samo izmišljeno. Huncvut je kazao takšo žalost, da njemi je sv. Martin vervao i šo da ženo spove. Te je pa svetnika ne pelao k ženi, šteroj tak nikaj ne bilo, nego v edno skrivališče, gde je čakala čupora ljudi, ki so ga posili v Tours odpelali. Tü je nezmerno velika vnožina ljudi bila vküp spravljena ne samo z mesta nego ešče z okolice i navdüşeno kričala, da njej drugoga püšpeka ne trebe kak Martina. Nešterim se toti ne vidla njegova zgrebna obleka i nepočesani vlasovje, pregovarjali so se tudi, ka nema plemenitoga nastopa, a jezeri pa jezeri so njemi odgovorili, ka svetost je samo potrebno za püšpekijo, nikaj drugo ne. To pa ma Martin. Gda so že vsi zanemili, je proti vreo samo eden püšpek po imeni Defensor. A té je pa dobo pošteni opomin od ljudstva. Molile so se glasno tam duhovniške molitve. I ar je bila velika steska i tisti ki je naprej molo ne mogo priti do mesta, je eden drugi vzeo v roke brevir i molo z njega tam gde se je té odpro. Odpro se je pa pri teh rečeh sv. Pisma: «Po vüstah dečice i dojenčkov spopolniš svojo diko zavoljo tvojih sovražnikov, naj pobiješ sovražnika i njegovoga zagovornika» (Ps. 8. 3.). Gda so se zadnje reči zglasile, je ljudstvo vidilo v teh božji opomin i glasno nastanolo proti Defensori šteri je osramoteno obnemo. Tak je postao sv. Martin püšpek v Toursi. — Ar se je ponižo, zato ga Bog zvišo.

Štrti den.

— Sv. Martin püšpek —

368. ga leta je vmro Sv. Hilar püšpek v Poitiersi. On je bio tisti, ki je sv. Martini pomagao v nastavljanji kloštra v Ligogéi. Rad je tüdi hodo v te klošter, kde je tak živo, dokeč je bio tam, kak ovi samostanci. Mislili bi, ka de zdaj sv. Martin njegov naslednik, pa se je zgodilo inači. Martin se ni kazao nindri pa so ga ljudje pozabili pa so drugoga želeli za püšpeka. Martin je bio blaženi, ka lahko dale žive v samostani pa služi Bogi i dušam brezi vse druge skrbi.

Za tri leta po tom 371-ga leta je pa vmro püšpek v Toursi sv. Liborijus. Zdaj je pa že Martini tesno gratalo. Toursanje so si včas na njega zmislili pa so ga šteli spraviti s kloštra, samo, ka se njim ne posrečilo z lepa. Na to so nikšega Ruricija najali, ki je šo k Martini rekoč, da je njegova žena jako betežna pa ga prosi, da jo obišče. Martin ide z njim, on ga je pa v log pelao, kde so ga ljudjé čakali in ga prisilili v Tours iti. Vnožina ga je z velko navdüşenostjo sprejela, Martin je pa šo med njov, kak agnjec, šteroga na smrt pelajo. Bili so, šterim se ne vido, ka je — prej — siromak, v prostoj obleki samostanskoj pa ne na njem nikajsi gosposkoga. Tej so pa mučali

zavolo vnožine. Martin se je podao božoj voli, liki povedao je, da dokeč ga ne potrdijo sv. Oča rimski papa, tečas nešče čüti od püšpekije pa tüdi se bo najbolše čüto, či pošlejo sv. Oča koga drugoga.

Tüdi kak püšpek je ostano tisti, ki je bio prle. Noso je duže svojo siromaško samostansko obleko pa je živo popunoma po svojoj prejšnjoj navadi. Ponižnost je bila njegova glavna jakost a v toj se je zdaj najbolje skazao, kda bi meo priliko začnoti novo življenje i gospodstvo. Mesto Tours je bilo tistoga hipa že većinoma kršćansko, po vesnicaj pa so šče valale stare šatringe poganstva. Martin si je naložo nalogo, ka te vesnice spravi Kristušī. pa je ne mogeo delati, kak bi rad. Vnogo obiskov je meo, šteri so njemi vnogokrat zaman vzeli dragi čas. Za to je odišeo k cerkvi v edno malo sobico, kde je mislo, ka bo mogeo bole nemoteno delati. Tam so ga tüdi mešali. Nato je odišeo v Marmoutier v samoto. Namen njegov je bio klošter. Steo si je pridobiti može, ki bi z njim vküp delali za düše. Tam si je postavio z lesa hižico — bio je kakši tri kilometre daleč od Tours-a —. Pomali je prišlo za njim kakših 80 bratov, z šterih so si ništerni tüdi lesene hiše spovali, drugi so si pa brloge napravili v breg. Tak je živo tam, kak samostanec, kak püščavnik z njimi pa samo te je ostavo svojo kučo, gda so ga püšpekijski posli prisilili na to. V jestvini, pitvini, obleki so zmerni bili, med postom i molitvov so opravljali svoja dela. Vnogi so tam visoko kršćansko popunost dosegno. — Delali so polodelstvo, včili so se pa pisali so knige starinskih vučenjakov. Te šče ne bilo štamparije, zäto so se knjige tak širile, ka so se z rokov spisale z nova i z nova. To so delali Martinovi redovnicje. Vnoge starinske knige ne bi meli mi dnes, či ne bi bilo tej samostanov. Te samostan je bio šola popunosti za celo okolico, štera je spoj več moči mela na okolico. Od vseh krajov so šli ta lüdjē, ki so se šтели kaj navčiti. Z toga kloštra je vnogo püšpekov bilo poslani vö vu svet, ki so z svojov pobožnostjov i vučenostjov na veliki düševni i telovni hasek bili svojim podložnikom.

Pa poleg toga, ka so se tam postili, molili i delali so bili vsi dobre vole. Sv. Martin njim je sam šo naprej z veseljom med kratkim odmorom. Čiste düše se lahko razveseljavajo v nedužnosti, one znajo, ka je Bog med njimi. Či je pa bilo potrebno, je znao biti tüdi oster i šrdit, či je spoznao, ka njegova lübvav ne vala komi, ka se ništeren za to pohüjšao, ar je on dober. Pa tak je prav. Ponižna lübvav do bližnjega pa ostroča pri danoj priliki sta ne protivni edna ovoj. Kde gladki oliv ne vala, more doktor tüdi nož vzeti vroke vnogokrat.

Samostansko življenje sv. Martina ne bilo vsikdar najbolje mirno. Najšli so se tam tüdi takši, ki so ga preganjali, ove redovnike hujskali proti njemi pa delali nemir med bratami. Bio je nekši Briktio, komi je Martin ednok preroküvao, ka de ešče nadpüšpek z njega v Toursi. Kak svetski človek je vnogo pomanjkanja trpo, zdaj pa ka je gratao redovnik i mešnik, je začno trgovino i jako potratno živo. Martin ga je opominao, on pa tem hujši gratao. Začno je preklinjati Martina, bio grobjanski z njim, pa ga je krivio različnih grehov. Martin je vse to mirno potrpo pa molo za Briccija rekoč: Či je trpo Jezuš Judaša, zakaj ne bi jaz toga?

Martin je včasi preveč popusto z ljubavi tak ka se njemi je ednok tüdi šatan skazao pa njemi je nimake zgučao za to. Pa je Martin meo pravico. Briccio se je spokoro pa je zaistino nadpüšpek gratao z njega pa je bio jako pobožen. Vnogi drugi so prišli s toga samostana tüdi do püšpekovske časti pa skoro sami sveci, kak je tüdi sam Briccio svetec. Martinova lübvav je vse obladala.

Sv. Martin kak misijoner püšpekije.

Kak smo že pisali, je sveti Martin za to postavio v Marmoutieri klošter, ar je potrebüvao pomoč vu razširjavanji sv. vere. Z toga samostana je hodo v okolico glasit evangelium Kristušov. Delao je pa navadno tak, ka je predgao pa mešivao pa molo okoli po vesnicaj pa či je kde najšeo vekšo vnožino, štera je pripravna bila na sv. krst, je z poganske cerkve napravo samostan pa je tam naselo redovnike iz svojega Marmoutirskoga kloštra. Kelko samostanov je postavio, nam ne znano, telko pa znamo, ka je pri njegovom sprevodi dvejezero redovnikov bilo. S toga že lahko sklenemo, ka je precij samostanov moglo narasti v tistoj okolici z Marmoutierja.

Ne smemo pa misliti, ka je on v mesti Tours zanemarjao svoje dužnosti kak püšpek. Zvršvao je tam tüdi verno vse svoje posle, šteri so njemi precij dela dali. Či je pa bio pri božoj službi, je ne bio v cerkvi, nego v sakristiji na ednoj prostoj klopi je sedo, ar se je bojava, ka bi njemi ljudje prevelko čast skažüvali. Ponižen i prosti človek je bio. Almoštva je vno go zdavao siromakom. Ednok je prišeo k njemi eden siromak v raztrganoj obleki, na pol nagi. Martin je zapovedao svojemi arki-diakoni, naj njemi da kakšo obleko. Arkidiakon je ne šteo čüti zapovedi, pa je odišeo. Med tem se pa pride siromak z nova molit. Martin sleče svojo zgornjo obleko pa tuniko, pa to slednjo da siromaki. Pride nazaj arki-diakon pa ga Martin pita: «Si prineso obleko, za siromaka?» «Neimam časa», je pravo arki-diakon, «pa zdaj že tak odišeo, trbe nam v cerkev iti, ka lüstvo že čaka». «Nikaj ne, či odišeo, samo prinesi obleko, jaz že najdem siromaka za njo», je pravo Martin. Arkidiakon odbeži v najbližnjo trgovino, küpi tam nikše staro brinjavo blago pa prinese. Martin ga pošle z sakristije pa si hitro obleče to obleko pa pride k oltari mašüvat. Med sv. mešov so vidili nad Martinovov glavov edno svetlo kruglo, štera se je pomali zdignola pa svetle trake nihala za sebov.

Kda je pa meo količkaj časa, je šo predgat vu vesnice. Moč njegovim predgam je davala njegova zvünredna ponižnost. Vnogokrat se je zgodilo, ka je pogansko vesničko lüdstvo včasi po predgi podrlo svojo pogansko cerkev pa je začalno zidati ali z lesa povati novo, krščansko. On je pa nastavo tam včasi faro pa se poskrbo naj ljudje redno majo dühovnika pa z njim predgo i sv. mešo z sv. sakramenti.

Časi so te šče hüjši bili, kak dnesden. Pa je Martin vno gokrat sam potüvao z ednoga mesta v drügo. Tak se je zgodilo, ka so vojacje prišli ednok proti njemi pa so se vojaški konji zosagáli od prosto oblečenoga redovnika pa so sposkakali s prege. Vojacje začnejo na to konoti pa biti^o Martina nesmileno. On pa mučč prenaša bitje. To je nje ešče bole razsrdilo pa so ga v krvi ležčega povrgli na česti pa tak so ga najšli njegovi prijatli, ki so ga položili na osla, ga zavezali ino šтели dale odidti. On pa k sebi pride, se rahlo nasmeje pa pravi, ka vojacje že majo kaštigo za to svoje delo. Pa tak je bilo. Za mali čas pridejo vojacje nazaj, pripovedavajo, ka nemro dale na vednakoj cesti, prosijo Martina, naj njim odpusti, ar so že zvedili, što je on. Martin je pokara rekoč, ka ne samo püšpeki, tüdi drüгим ne smejo takše delati pa je odpüsti, naj idejo. Pa zdaj so že z lehka prišli dale.

Spao je navadno na golih tleh. Či so njemi prinesli slamo, je legeo na njo, kda so pa odišli, je šo doli z nje. Ednok so njemi zakürili, pa se je vužgala slama. On se zbüdi, skoči k dveram, pa nemre ven. Te si zmisli, ka se je spozabo od Boga prositi pomoč. Hitro skoči v gorečo slamo, poklekne pa moli, pa tak so ga najšli bratje na sredi plamena zdravoga pa nevražena.

Vnogokrat je meo teško delo z poganskimi cerkvami. V Amboise mesti je nihao duhovnika, po imeni Marcellusa z zapovedjov, ka se poganska cerkev tečas naj poruši, dokeč on nazaj pride. On je prišeo za eden čas, cerkev pa ešče stala. Karao je Marcellusa, te je pa gučao, ka to ne ide tak na ednok. Martin ne pravo nikaj na to, poklekno je pa je molo celo noč. Za ütra nastane velki viher pa podere cerkev. Vnogokrat je z lastnimi rokami podirao poganske cerkvi.

Pa ne samo poganstvo je tak zapravo, nego poseben boj je pelao proti krivomi verskomi mišlenji prostoga ljudstva. Samo edno peldo za to. Ne daleč od ednoga mesta je najšeo oltar na čast nepoznanoga sveca. Zvedavao je, ka je to za sveca pa njemi ne znao povedati nišče. Preiskao je stara pisma pa tam tüdi ne najšeo nikaj zapisanoga. Po vsem preiskavanji i pozvedavanji ide z tovarišami ta na grob tistoga pokopanoga pri oltari pa tam prosi klečeč Boga naj njemi naznani, či je zaistino svetec pokopani tam ali ne. Na ednok samo ovara kre svoje leve edno divjo, strašno človečo podobu. «Što si ti?», ga pita Martin. «Jes sam ropar», odgovori on, «ki sam smrtjov pokaštigani tü pa zakopani. Z svecami nemam nikaj, oni so v nebesaj, jas pa v pekli».

Tak je Martin hodo po püšpekiji, pa je z tem vsem to pokazao, ka dobro delo Bog pomaga pa či je kaj človek nemogoče, naj se obrne k Bogi, pri njem vsikdar najde pomoč.

Peti den.

Sv. Martin kak apoštol Gallije.

Poleg toga, ka je vnogo skrbi meo sv. Martin v svojoj püšpekiji, je tüdi od zvüna nje zgrabo za vsako priliko, po šteroj je širo sv. evangelium.

Hodo je v sosednoj Lemanskoj i Angerskoj, so sledovi od njega v Normandiji, Picardiji i Flandriji. V okolici Chartres-ja, pripovedavajo stari pisatelje, je prišeo pred njega eden oča z nemim detetom. Deklica je bila 12 let stara. Martin vnožino vözapre, poklekne i en čas verno moli. Za tem blagoslovi olij, par kaplic deteti na jezik püsti pa pita nemo deklico, ka je oči ime. Dete odpre vüsta pa čvrsto povej ime svojoga očé .

Tüdi tü je zbüdo tretjega mrtveca. Okolica, po šteroj je hodo, je poganska bila. Tourskoga püšpeka so pa po glasi tüdi tü poznali. Velka vnožina ga je prišla gledat, on pa začne govoriti z takšim ognjom od velke ljubavi bože, od njegove svetosti, ki nas je z ljubavi odküpo, k sebi podigno ino nas šče zveličati, ka ga je cela vnožina z navdüšenostjov poslušala. Na ednok pride ženska z mrtvim detetom na rokaj, vsi ljudje njo gledajo, ona pa pravi: «Znamo, ka si prijatelj boži. Daj mi nazaj dete, daj mi je, to moje jedino.»

Vnožina se gene, vsi pomagajo za žensko prositi. Martin čüti, ka je tü roka boža vmes. Sam je pripovedavao, ka se njemi vidlo v tom hipi, ka je to mogoče za tiste, ki okoli stojijo pa so ešče poganje vsi. Vzeme dete z rok ženske, poklekne z njim na cesto pa en čas tiho moli. Za mali čas stane, dete odpre oči svoje pa Martin je da nazaj materi. Vnožina pa, štera je vidla to, začne pokati z rokmi pa kričati od veselja pa vsi vadlüjejo, ka Jezus Kristuš, Martinov Bog je pravi ino ga klečeč prosijo, ka naj je vzeme med krščenike.

Hodo je sv. Martin v Trieri, v Parisi. Tü je pri mestni vrataj vido gobaveca. Kušno ga je pa obimno pa gobavec ozdravo. Hodo je v Berry i Touraine mestaj pa v Chini.

Kda je prišo v Leprosum, je najšeo tam edno velikansko pogansko cerkev nikšega takšega boga, šteroga so vsešiom za velko držali poganje. Prva miseo njemi je bila, ka to cerkev on podere po pogane pridobi za kršćanstvo. Z prostov človečov pametjov bi bilo to nemogoče, mogoče pa je bilo pri Martini, ki se je v toj reči brezmejno vüpao v Bogi. Šo je pa je začno razbijati močno steno. Poganje so ga ovarili pa so ga stirali. Na to je odišeo na samotni kraj, obleko si je pokorni pojas, na glavo si je pepeo pоторo pa se tri dni bičüvao, molo i posto. Za tri dni sta se njemi prikazala dva angela vojaško oblečena rekoč: Včini, ka si začno midva va te branila. Šo je, pa je porüšo cerkev. Poganje so ga gledali, kak njim kaple cerkev pa kepi bogov pa nazadnje so šli k njemi pravit, ka so spoznali v tem deli vsemogočnost božo pa ka ščejo biti kršćenicje.

Hodo je Martin v okolici bregovja Morvan, v Burgundiji in Sensi. Tam je tüdi nodirao poganske cerkvi. Eden kmet ga šteo z sekiricov vmoriti. Maritn podrži šinjek, ov pa ne mogo zamajnoti. V ednom drugom mesti ga je šteo smeknoti eden pa ga je tüdi ne mogeo. Vnogokrat je pa dojšla predga njegova pa so poganje sami razdrli svoje cerkvi.

Tü nindri se je zgodilo, ka je podro edno pogansko cerkev. Ne daleč pa bilo tam edno drevo — bor —, šteroga so poganje za sveto drevo meli. To je tüdi šteo posekati. Pridejo pa poganje pa ga zadržijo. Martin njim začene tolmačiti, ka v tom nemre biti nikši Bog, či je, te je šatan, ki s tem zadržü ljudj od molbe pravoga Boga. Nazadnje naprej stopi eden pa pravü, ka ne mara, oni vsečejo sami drevo, či de Martin pod njim stao, dokeč ne spadne. Martin je privolo v to pogodbo. Oni so ga pa prijali, zvezali noge pa ga postavili ta, kama je drevo melo spadnoti. Poganje so z velkov naglicov sekali, bratje Martinovi so vsi bleđi gledali, Martin je pa mirno stao na svojem mesti. Ednok samo zprašči drevo pa se nagne pa začne kapatü. Martin zdigne roko, prekriži drevo, ono se pa hitro obrne pa spadne med velkim begom poganov na drugo stran. Za par let je v toj okolici ne bilo pogana.

Na mestaj so bile poganske cerkve z lesa pa slamov pokrite, te je Martin z svojev rokov vužgao. Zgodilo se je, ka se sosedna hiža tüdi vužgala —. Martin je šo na gorečo hižo pa je plamen vgasno.

Z Clermonta so z celov procesijov prišli pred njega, kda so čüli, ka se je k njim napoto. On pa videvši procesijo, je odišeo nazaj. Hodo je šče po vnogi krajaj. Vsešiom predgao pa Bog ga je sprevajao z svojimi čudami, ar se je vüpao v njem pa je znao, ka so čüde za spreobrnjenje poganov potrebne.

Šesti den.

Sv. Martin prí casari.

Svetske vlade so navadno vsikdar protivne bile sv. matericerkvi. Tüdi tiste, štere so na videnje skrb mele na vero pa so se skrbele za zidanje cerkvih, kršćanskih šol ino za hrano hühovnikov, so to navadno tüdi za to dale, naj bi sv. maticerkev nje podpirala na samo v dobrom, nego tüdi v hüdom. To pravico je Martin dobro poznao pa se nam tak vidi, ka se je bole bojao dobrot casarovih, kak preganjanja.

Znao je Martin, ka je svetska oblast vsikdar nevoščena cerkvenoj. Ona se vsikdar boji, ka si cerkev napravi svetsko moč z düševne, kak ravno država od nje želej za sebe v toj strani podporo.

Od druge strani se je pa Martin bojao časti pa dike. Bojao se je tüdi tistoga posvetnoga düha, ki je ladao v casarskom dvori. Zato se je daleč vkrajdržao od vseh

velikašov. Zgodilo se je pa, ka je nekši Lycontinus, bogat krščenik in casarski namestnik pisao Martini. To njemi je pisao, naj moli za njegovo familijo, v štero je küžna bolezen prišla nikak. Za tjeden dni po tom je küga minola. Licontinus je prišeo sam se zahvalit k Martini pa njemi je ponüdo sto füntov srebra. Martini ne bilo lahko telko penez odkloniti, kelko dobra bi lahko včino z njimi, pa jih je li ne vzeo, pa ne dopüsto, ka bi ji vzeo klošter, šteri je te ravno v velikom pomenkanji bio. Ništerni redovnicje so šli k njemi, so njemi pripovedovali, ka ne imajo obleke, Martin je je pa s tem odvrno, ka de se Bog že skrbo za nje, bogastva si pa naj ne želijo, ar je to posebno nevarno delo.

Martin to ne zo volo sebe včino. Pri njem te penez tak ne bi ostao dugo, nego za volo slabih, štere bi telko penez znalo oslepiti.

Ravniteo tiste dežele, kde je bila Martinova püšpekija, je bio nikši Aviatianus. Divji človek, ki nikdar ne gledao pravice, liki svoje haske. Lüstvo je trepetalo pred njim, z Martinom, Tourskim püšpekom je pa vnogokrat prišeo v nasprotje, ar je Martin brano proti njemi lüstvo.

Ednoga dneva je te ravniteo prišeo v Tours pa je dao celi šereg lüstva naloviti pa je obsodo na smrt. Zakaj ne vemo. Pravili so, ka krivično. Martin to zvedi. Napoti se ob polnoči k njemi. Po človečem računajoč brezi vsega vüpanja. Poklekne pred zapretimi vratami ravnitela pa moli. Aviatianus se zbüdi pa zagleda angela, ki njemi pravi: «Ti spiš, mož boži pa pred tvojimi vratami vüni čaka». Aviatianus skoči gori, stira služabnike, naj odprejo vrata. Slüžabnicje odidejo, navč vö ne poglednejo, se smejejo med sebov, ka se njivomi gospodi nikaj senja pa si ležejo mirno nazaj v svoje poste. Aviatianusa med tem angeo znova zbüdi, skoči gori pa ide sam odpirat vrata pa zaistino tam najde sv. püšpeka klečečega pred vratmi. Nikši strah ga obide, prosí Martina za odpüšcanje pa pravi: «Ne guči nikaj, moj gospod, znam zakaj si prišeo, spunim tvojo želo, liki prosim te odidi kem prle, ar se bojim, ka me ogenj bože srditosti požre.

Aviatianus je zaistino razpüsto obsojene pa je eđišeo tu odnet. Sam je pripovedavao sledkar drügam, ka se je zgodilo z njim to noč. Pravoga požalüvanja pa zato li ne meo, po drügi krajaj je dale divjao, kak prle. Pravijo, ka ga je za toga volo ednok Martin obiskao pa je vido šatana pri ramenaj Aviatianusa v strašnoj podobi. Zdejno je na njega pa je hüdi düh premino, Aviatianus je pa od toga časa drügi človek gratao.

Meo je sv. Martin ešče z vekšim gospodom poseo, kak je Aviatianus pa drügi, od šterih smo pisali. To je pa sam I. Valentinian casar. Naskori po tom, ka je gratao püšek, je nikaj proso casara. Bržčas pomiloščenje za kakše obsojence. Valentinian je pa bio nesmileni človek, je odürjavao vsako oblast, poleg toga je pa bio arijanec, za to je preganjao vsakoga katoličana v svojoj razvüdzanosti. Ne je poslühno prošnje Martinove nikak. Martin je večkrat skušao v Trieri, kde se je tisti čas casar zdržavao, pridti pred njega pa ga ne so püstili. Casar sam je dao zapoved, ka Martina ne smejo pred njega püstiti nikak. Martin se ne zosagao. Začno se je postiti, verostivati i moliti. En tjeden dni je to delao. Za sedem dni pride angeo boži pa njemi veli, naj ide k casari, vrata so, prej, za njega odpreta pa casar bo mogeo poslühnoti Martina.

Casar je osupno, kda je zagledao Martina pred sebov. Ne si je mislo, ka de Martin to vüpao. Mrzlo ga je sprijao; naednok samo plamen začne sekati okoli tronuša, casar skoči gori, se pašči pred Martina, ga obimne, za odpüšcanje prosí pa včasi zapovej, naj se spuni Martinova žela. Pozvao ga je casar po tom večkrat k svojemi stoli pa njemi je tüdi lepe dare ponüdo, šterih pa Martin ne šteo vzeti.

Tak je Martin proti zmožnim toga sveta pokazao, da ki se vüpa v Bogi, tistomi je vse mogoče, naj samo ne išče sebe, nego tisto, ka je bože.

Sedmi den.

Sv. Martin pa Priscilijanistje.

Priscillian je bio eden bogat mož na Španjskom, ki je bio vučeni, delaven, oster proti sebi pa dober govornik. Toga so pridobili ništerni, ki so z Egiptoma prinesli krivo vero manikeistov, za svoj navuk pa je on to vero malo spremenjeno razširo po celom Španjskom. Ešče püšpecje so se najšli, ki so te krivi navuk za dobroga spoznali. Boj med temi pa med pravoverci je gratao spoj ostrejši. Leta 381-ga so pa pozvali vküp cerkveno spravišče v Saragosso, ge so prišli püšpecje Akvitanije vküp, ka bi si pogučali to reč. Vsakojacki je tam bio tüdi sv. Martin, ar je bila njegova püšpekija v Akvitaniji.

Na tom spravišči so vöpovedali, ka je navuk Priscilijanov protiven navuki sv. matercerkve, šteroga so glasili Kristuš i apostolje pa so izobčili Priscilijana z ništernimi drugimi z občinstva sv. matercerkve ino prepovedali, ka bi pravoverni krščenicje z njimi gučali. — Naložili so Ithakusi sosubskomi püšpeki, naj to razglasi vseširöm. Na te razglas so pa tisti trije püšpecje, ki so z Priscilijanom držali, njega za püšpeka posvetili v Avilo. Na to je Ithakus šo z ednim drugim püšpekem pa je proso casara Gratiana, naj te krivoverce stira z države. Casar je to včino. To je bila velka hiba od strani tej püšpekov. Zakaj? Sv. Maticerkev ne potrebna svetske oblasti. Ona zna, ka se Bog vojsküje za njo, ona raj trpi pa počaka, ka njena pravica oblada, kak pa ka bi štela z mečom prisiliti düšno vest, znajoča, ka je to ne slobodno.

Trije Priscilijanski püšpecje so se šli tožit v Rim proti tomi nasilji. Samo ka njihovo obnašanje jako slabo bilo tam, za to so jih Damasus papa niti ne prijeli. Šteli so iti k sv. Ambroši v Milani pa k Delfin püšpeki v Bordoji pa tüdi tej so se jih ognoli. Potom so pa šli k casari, so si z različnimi sredstvami spravili pravico, ka slobodno stanüjejo v državi pa so po tom obtožili Itakus püšpeka, ka mir krščanski moti. Itakus je pobegno v Galijo, pa tüdi tü ne bi bio gvüšen, če ne bi mro casar.

Novi casar Maximus je prišeo v Trier, kde ga je Itakus püšpek proso, naj se ta reč z Priscilijanistami ešče ednok pogovori na spravišči v Bordoji. Tüdi pri tom spravišči je bio navzoči sv. Martin püšpek pa je z tistimi držao, ki so navuk Priscilijana obsodili pa na njega i njegove tovariše cerkveno kaštigo — izobčenje — vöpovedali.

Protü tomi je Priscilijan k casari apelerao pa so tam apelacijo poslühnoli. — Ka pa ma casar soditi vu veri? Sam Priscilijan bi lahko znao, ka to ne prav, pa on sam bi ešče mogo proti stati, či bi to što drugi včino. S tov apelacijov se je pa sam dao v roke casari. Priscilijana so pelali v Trier pred casara. Ithakus je tüdi šo ta, ka bi ga tožo pred casarom pa s tem se je cela verska pravda spravila v roke svetske oblasti, ka je nikak ne prav.

Sv. Martin je te tüdi v Trieri hodo. Ka je tam, ne vemo. Kda je pa zvedo, ka se je zgodilo, je šo casara prosit, naj ne sodi Priscilijana, ka to ne svetska, liki cerkvena reč. Za to ga je Itakus razglaso, ka z krivovercom drži.

Maksimus casar je meo vngogo velikašov pa tüdi püšpekov okoli sebe, ki so ne njemi priklanjali, samo Martin se nikdar ne podao v šereg prilizačov. Casar ga je večkrat pozvao k obedi — Martin je vsikdar ponižno odklono. Nazadnje je pa ednok li šo po vngogom pozavanji. Casar je Martina postavo na prvo mesto. Med obedom je eden dvornik puno kupico dao casari, casar pa ne pio, nego je prle Martini po-

nüdo. Vsi so čakali ka jo zdaj Martin nazaj casari ponüdi, on je pa se boječ, ka bi se za prilizavanje razmelo to, ednomi svojemi sobrati dao. Casari se je povidla ta miseo, ovi drügi so se pa zgražali nad Martinovov prevzetnostjov. Povedao je tüdi Maksenciji, ka či de zdaj pelao tisti boj, šteroga nameni, de bit v bojni pa merje. Pa tak se je tüdi zgodilo. — Martin je ešče en čas tam bio, dokeč njemi je casar ne obečao, ka Priscilijanistov ne osodi na smrt.

Martin na to odišeo domo. Tomi se je najbolje veselio Itakus. Tečas ne meo mirüj, dokeč casarski sodec Evodius ne osodo Priscilijana na smrt, ka je casar tüdi potrdo pozabivši Martini dano obečanje. Priscilijance so osmrtili. — Zadosta žalostno, ka se to tak zgodilo. Na to so pa vödali zapoved ka vse Priscilijaniste v celoj državi trbej spoklati, njuvo vrednost pa casari prekdati. — Tü je celoga dela konjsko kopito.

Na to se je Martin z nova paščo v Trier k casari. Samo ka je Itakus to zvedo, paščo se je naprej pa je nagučao casara pa sebi prijateljske püšpeke, ka so pred Martina lüdi poslali, ki so ga pitali, či z mirom tistih püšpekov pride, ki so v Trieri. On je pa etak odgovoro: «Jaz z mirom Kristušovim idem». Casarovi poslanicje so ga na to notri püstili v varaš.

Martin je drügi den včasi šo k casari. Meo je tam vnoge posle. Casar je ne znao, ka bi z njim. Itakus pa njegova stranka so delali proti, ar je to ešče bole svadilo, ka se jih je Martin ogibao. Šteli so, naj ga casar stira z varoša.

Ništerni so že celo smrtno sodbo prosili na Martina, ka z Priscilijanci drži. On pa ne držao z njimi, on je samo to šteo, da henjajo krivico delati njim.

Casar že ne znao, ka bi začno z tema dvema strankama. Nagučavao je Martina, naj naj podpüsti, naj se zmiri z Itakusom. Martin je ne šteo. Pravo je, ka to ne mogoče, dokeč de Itakus želo smrt krivovercov, ar to eden katoličanski püšpek ne smej včiniti. Na to se je casar razsrdo, je povrgeo Martina pa je zapovedao naj tribunje idejo na španjsko, poiščejo vküp Priscilijaniste pa je naj vse spokolejo. — Martin zvedivši, ka se je zgodilo, beži k casari kesno v noč pa njemi obeča, ka se zmiri z Itakusom, naj samo casar nazajvzeme svojo strašno zapoved. Casar se je razveselio, je pozvao tribune nazaj, Martin se je pa drügi den zmiro z Itakusom pa je odišeo z Trieri. Na poti je žalosten bio, kak se njemi vidlo, ka je pregrešo z tem mirom, ar je stem kakti spoznao ka Itakus prav meo. Šo je v log, a je tam dugo moło, dokeč je ne poslaö angela, ki ga je potolažo. Ali Martin je več ne šo na spravišča, kde je bio Itakus nazoči, či li ka je ešče 16 let živo po tom.

Zakaj je Martina Itakusovo delo tak bolelo? Zato ar je znao, ka to nemre na dobro pelati pa je tüdi ne po božoj voli, či zavolo pregreškov düšne vesti što svetsko oblast na pomoč zove v sv. matericerkvi. Itakus pa njemi prijazni püšpecje to ne bi smeli včiniti, ar so stem oni sami na tisto pot stopili, na šteroj so hodili Priscilijanci. Kelko kvara so düšam pa sv. Matericerkvi napravili takši lüdje, toga dnes navč povedati nemremo. Sv. Maticerkev je to delo vsikdar obsodila. Ona nikdar ne kaštiga z silov. Či se što ne podvrže njeni sodbi, ona celo delo na Boga niha.

Je v zgodovini eden mož, šteroga vnogokrat v nos vržejo rimskoj cerkvi, ki je vu imeni cerkve vnogo lüdi spravo v smrt, to pa skoro nišče ne ve, ka je toga človeka — Torquemado — X. Leo papa ravno za tej djanj volo izobčo z sv. materecerkve.

Martin je začasa svojega prebivanja v Trieri tüdi vnoga dobra dela včino pa je Bog vnogokrat z čüdami potrdo navuk svojega služabnika.

Osmi den.

Smrt sv. Martina.

Trüdapuno življenje se pomali približavalo svojim konci. Delao je neprestano, ešče smrt ga je med poslom najšla.

Bio je že osemdeset let star pa je ne samo čuto, nego je znao, ka se njemi približava konec. Povedao je to tüdi svojim sobratom. Pa on, ki je služo Bogi v celom življenji, je zdaj tüdi dale delao znajoč, ka opravla bože delo, štero je tüdi najboljša priprava na smrt. Dobo je glase z Caudesa, z edne fare, štero je on nastavo, ka so se redovnicje med sebov svadili. Či ti ka stari pa slab, je šo mirit. Znao je, ka v Marmoutier več nazaj ne pride, da ga je pa zvala dužnost, štero je vsikdar bogao vu ime božje.

Ves je bila kakih 50 kilometrov od Toursa. Martin je šo — osemdeset let star — z ništernimi brati peški. Bratje so šli z njim želeč ešče slednji krat biti v bližini njegovej. Med potjov je bio dobre vole, plodo je ftice — ribiče — štere so letale nad potokom Loire pa lovile ribe pa je pravo bratom: Jeli, ka so te ftice kak šatan, šteri tüdi tak hodi iskajoč na koga bi naglo vdaro, ka bi ga požro.

Kda je prišeo v Candes, so se tisti bratje pomirili pa Martin šteo že nazajiti, kda je naglo zbetažao. Povedao je bratom, ka je tü njegovo slednje. Bratje se jočejo:

— Oča, zakaj nas povržeš? Ne vidiš, ka zgrablivi vucje čakajo na čredo tvojo? Či njim ne boš ti pastir, što je obrani? Znamo, ka želeš k Kristušu pa tvoja nebesa so gotova pa ne bodo menša, či z ljubavi do nas ešče ništerno leto ostanesh prinas.

Tak so ga prosili, kak či bi to bilo samo od njega odvisno. Martin se zaskuzo, želo je že iti po dugom, trüdapunom deli pa se ne vüpa veseliti toj vüri, nego etak molu :

— Gospodne, či sam šče potreben lüstvi tvojemi, se ne bojim dela, naj bo tvoja sveta vola. Trdi je boj, šteroga človek na zemli mora pelati pa mi je zadosta tüdi, vej se že tak dugo vojsküjem. Či pa ščeš, ka bom se šče duže vojsküvao, ne bom se ogibao pa se ne bom zazavao na slabost moje starosti. Tvojo volo zvršim z svetov podanostjov, pod tvojov zastavov bom se vojsküvao, dokač bo tvoja vola. Po vtrüja-jočem deli bi bilo želeti meni starci že počinek, ali duh moj šče oblada moja leta pa starost ga ne potere. Či se pa smilüješ moje starosti, je dobro tak meni, Gospodne, te bom tüdi hvalo tvojo sveto volo. Ete pa, za štere se bojim, vzemi v tvojo obrambo.

Čudoviten človek, koga delo ne vtrüja i smrt ne oblada, ki se ne boji mreti pa tüdi ne dale živeti.

Več dni je meo že močno vročico pa je vse svoje pobožnosti nadaljavao, kak inda. Molu pa verostüje, kak inda pa prisili telo, naj boga düšo. Prinesejo njemi malo slame, ka de ležej ležao pa ne vzeme, na pepeli leži proti nebi obrnjeni. Ščejo ga olejšati, ka se malo na stran obrne pa nešče: Nihajte me, pravi, naj ma düša vednako pot v nebesa. Ovara šatana pri svojem ležišči pa njemi pravi: «Ka se klatiš tü, nesmilena zverina? Nad menov ne imaš nikaj. Vu krilo Abrahamovo pridem». To so njemi bile slednje reči.

Vmro je v nedelo, 8-ga novembra leta 397-ga, bio je 81 let star. God njegov obslužavamo 11-ga novembra na den njegovoga pokopa.

Glas od smrti sv. Martina se je naglo razširo po vsaj okolici. Vu velki vnožinaj so šli lüdje z vsej krajov na njegov sprevod. Največ jih je bilo z Toursa, prišli so pa tüdi z Poitiersa, ki so pa tüdi želeli telo sv. Martina za sebe. Sv. Gregor tourski püšpek pripovedava, ka so pravili, da so ga v Toursi meli živoga, zato majo zdaj oni

juš do mrtvoga. Pogoditi se ne so mogli. Večer so zaklenoli sobo, v šteroj je mrtvec ležao pa obe stranki sta postavili stražo na noč. Okoli polnoči so Poitierski stražarje zaspali, na to so Tourski nad okno vkradnoli drvo z telom, so je spravili na potok Loire pa so z velkov procesijov z jezerami sveč na vnogi ladjaj med pobožnimi pesmami pelali ostanke sv. Martina proti Toursi. Tak je gratalo mrtvo truplo sv. Martina last Tourske občine, kde je kak püšpek živo.

Na sprevodi je bilo, kak pišejo, okoli dve jezero redovnikov, vno go devic, ogromna vnožina, štera je želela še ednok počastiti toga velkoga moža.

Zakopali so ga pred mestnimi vrati ležečem cintori. Sulpicius Severus, njegov vučenic pa prijatelj je v toj vüri daleč od Toursa med pisanjom zadremao pa je vido, ka je sv. Martin k njemi stopo in ga blagoslovo pa potom premino. Pravijo, ka tüdi kelmorajnski püšpek pa sv. Ambrus v Majlandi sta zvedila po čüdovitoj poti, ka je Martin vmro.

Lüdje so ga začali včasi za sveca častiti. Püšpecje tistih krajov so včasi tüdi dopüstili to čast, ar je vsak, ki ga je poznao bio gvišen, ka je Martin med svecami. Njegova pobožna smrt je ešče tiste obladala, ki so bili neprijatelje njegovi za volo kakšega zroka. Njegov naslednik je gratao tisti Brictio, ki ga je nikda tak psüvao pa komi je on to naprej povedao. On je postavo kapelo na njegov grob, kama je vno go romarov hodilo z vsej krajov sveta.

Deveti den.

Čast sv. Martina.

Kak smo že pisali, so sv. Martina že za časa njegovoga žitka za velkoga sveca držali. Njegova velka ponižnost je znana bila vsakomi. Či so ga gde v obraz hvalili je mučec prenašao, kak kakše bičüvanje. Glas njegovoga žitka i čüd je bio razširjen povsod.

Znotrašnje življenje njegove düše, pobožnosti ino zatajüvanja so ne tak bila vsakomi znana, razširilo se je pa li od njega med spoznanci, kak je oster proti samomi sebi, ki je proti drügim vno gokrat bio popüstlivi. Vu svojih pogovoraj je razmo, kak more drügim v srce vcepiti ljubav do pravice i dužnosti. Srditi se ne znao. Lastni podaniki so ga vno gokrat razžalili pa je nikdar ne pokaštigao kak püšpek ni ednoga za to. V govoraj i predgaj je bio prosti. Šteo je naj ga vsaki razmi.

Či je včino kakšo čüdo, on to vsikdar tak tolmačo, ka je to potrebno bilo za volo tistih, ki so bili v nevoli, pa ne mislo, ka se je kaj takšega zavolo njega zgodilo.

Po smrti se je glas njegove svetosti ešče hitrej razširo po celom sveti po tistih čüdežaj, ki so se godili na njegovom grobi. Kak smo čteli, ob prvim je zidana tam kapela, potom vekša cerkev, tak zvana bazilika, štera je dozdej večkrat bila prezidana i ponovljena. Sv. Genoveva je hodila pri njegovom grobi. Klodvig kral ešče pogan hodo tam pa tam je dobo miloščo za svoje spreobrnjenje. Sv. Klotilda je zadnje dnij svojega žitka tam preživela v bližini groba sv. Martina, sv. Radegunda je tam v bližini postavila nünski samostan pa je sama tam živelä. Pa što bi znao vse popisati, ki so tam hodili prosit pomoč sv. Martina püšpeka v svojih telovnih i düševnih potrebinaj.

Edno pa je gotovo, ka nieden, ki se je obrno k njemi ne šo brezi njegove pomoči tam odnet. Ne šamo tista okolica, nego vsa Europa je častila sv. Martina, ka so vsešiom postavlali njemi na čast oltare, kapele pa cerkve tak, ka pravijo, ka ne sveca zvün blažene device Marije, šteroga čast bi tak razširjena bila po celom sveti, kak je njegova.

Sv. maticerkev etak moli na den sv. Martina püšpeka:

Anti f o n a : O blaženi mož, koga dūša je v paradižomi; komi se veselijo angelje, radūjejo arkangelje, koga korus svecov pozdravla, vnožina devic diči, ostani znami na veke.

Pripelao je Gospod pravičnoga po pravih potaj, pa njemi je pokazao kralstvo nebeško.

M o l i m o : Gospodne, ki vidiš, da z naše jakosti ne obstanemo, dopūsti nam milostivno, da se po zagovarjanji sv. Martina spoznavalca i püšpeka vsej protivnih oborožimo po Gospodi našem Jezusi Kristuši. Amen.

Püvar Jožef, Sodišinci 10, Davorin Lovšin, Semič 5, Jožica Majcenovič, Središče 12.50, Foraner Julij, Selo. 0.50, Fr. Horvat, Sarajevo 4, Janez Balazič, Staranova-
ves, 2.50, Andrej Škerget, Sp. Lenarsko 3, Alojz Kukec, Veržej, 2, Klement Veron,
kvardijan, Vukovar 15, Zemlič Matjaš, Žetinci 5, M. Črnci, naročniki 88, Serec
Matjaša naročniki, M. Sobota 18, Farkaš Cecilija, Chicago 6, naročniki Beltinci
138.25, Jerebič Ivan, Melinci, 2.50, naročniki Rankovci 57, Štefan Balazič, Pilje-
nice 10, naročniki, Ižekovci, 57, Domic Marica, D. Bistrica, 10, Tretjeredniki,
Odranci 10, Cigan Jožef, Žizki 10, naročniki Sodišinci 8, Pasičnjek Janoš, Boreča
5, naročniki, Krog, 26.50, Vera Leban, Križevci, 16, Cankova, naročniki, 40.50,
Copot Andraš, Trnje, 1, Lebar Jožef i Kustec Martin, G. Bistrica, 2.50, Bednja,
naročniki 21, Gančani, naročniki, 51, Štefan Böhneč, Lipa, 10, Trnje, naročniki
Tkalec Ane 35, naročniki, Sr. Bistrica, 56, Tkalec Kata, G. Bistrica, 5, N. Nedela
2, Tišina, naročniki 15, Korpič Imre V., Dolenci 1.50, Rajner Filip, Bakovci, 5,
Črensovci, Golinar Lovrenca naročniki 17.50, Dokležovje, naročniki, 92 dinarjev.
Z tem smo objavili vse dare, štere smo do konca novembra v roke dobili. Bog po-
vrni vsem jezerokrat na tom i ovom sveti. Posebno se zahvalimo občini Beltinci, štera
je največ podpore dala to leto, so celo ništerni naročniki jo dvakrat ponüvali iz lju-
bezni do Bl. D. Marije. Naj ta dobra mati plača tüdi trüde vsem širitelom i širiteli-
cam, štere so meli pri zaistino težavnom posli nabiranjaja. Prošiti je najmre težavno
delo, Bogi na čast prošiti pa še bole, posebno dnesden. Ki neso dali podpore, vüpamo
se, ka jo bodo dali. Z podpore more najmre plačati Marijin List celoga leta i ka-
lendar Srca Jezušovega. Koštata nas pa tevadva okroglo osemdeset jezero korun.
Podpore smo pa komaj okroglo šestnajset jezero korun dobili z tistov
lanskov vred, štera je letos bila notriplačana. Gda srčni Bog plati povemo vsem da-
rovnikom i širitelom, ponovimo svojo prošno pri tistih, ki so letos še ne
dali podpore, naj to svojo dužnost spunijo, ka ne zavörti-
vamo, ar dugovje pri listaj so nam strašno narasli. Podpora je najmre mesto naročnine
za M. List. Te zato ne smo navrgli na M. List, ar smo meli še nekaj staroga papera,
špekulérati pa nismo šтели i ar bi bila za ništerne velika, vnogi siromacije jo ne bi
mogli plačati. Zavolo tej sirot smo bili zadovolni z podporov misleč, ka mesto tej
bogatejši več dajo i siromaki brezplačno ali za mali krajcar dobijo M. List. Smo se
vkanili pri tom računanj i ali ne, vam že ednok ovadimo, če de potrebno. Mogoče pa
ka že tak znate, te pa ne nam trebe nikaj praviti. Do videnja v novom leti v vsakoj
slovenskoj kat. hiži z Marijinim Listom.

Vredništvo.

Aprila 10. t. l. sem podpisani sledeče pismo poslaol g. vikari v D. Lendavo:
«J. M. J. Velezmožni i Prečastiti č. kanonik, g. namestnik püšpekovi V M. Soboti
obstoječa gimnazija vsikdar več dijakov potegne k sebi z naše krajine. Mladina, štera
se bo tü gojila, bo z časoma največ hasnila ali škodila Matericerkvi v tom kraji i prek
toga tüdi. Vse je od toga odvisno, kak se bo odgojavala. Šola ne je katoličanska.
Pred Vašov velezmožnostjov je tüdi ne nepoznan načrt sovražnikov Cerkve v novoj
državi: mladino v protiverskom dühi odgojiti. Naj njuvo nakanenje v toj krajini
vjalovimo, na čast sv. Martini bi rad edno kapelo i zavod dao v M. Soboti gorpo-
staviti, šteroga bi vodili salezijanci i v šterom bi rk. gimnazijska mladina dobila vzgojo
i nadpazitelstvo. Te načrt so provincial salezijancov sprejeli i njegovo izvršitev pre-
püstili našemi kraji. Kem prle gorpostavimo hižo, tem hitrej prido k nam.

Ponižno prošim Vašo Velezmožnost, blagovolite to delo osvojiti, podpirati, pri
dühovščini priporočiti i nabiranje v našem kraji dovoliti. Mi bi v dvema našiva listoma
nabirali i peneze taki v Veržej poslali. Glavno je dobiti blagoslov Matericerkvi.
Toga prošim od Vaše Velezmožnosti. V M. Listi, šteri zdaj zide sem pisao od te
reči en članek i v njem sem taisto proso od Vaše Velezmožnosti kakti od vikara te
krajine. Ka moremo to dobro delo v trej letaj dovršiti, prošim ešče ednok od strani
Vaše Velezmožnosti ljübo podpiranje i dovolenje, da začnemo z nabiranjajom.»

Na to pismo sem že drugi den, apr. 1. te odgovor dobo, od g. Straus Florijana, č. kanonika i vikara z D. Lendave: «P. 4. 52/1922. Od dolnjelendavskoga vikariata. Prečastiti g. plebanoš, narodni poslanec! Vaš pred mene vložen namen, ka poleg sobočke državne gimnazije se želite za odgojo kat. mladine pod vodstvom salezijanske družbe zavod gorpostaviti, z odobrenjem na znanje vzemem i v te namen dovolim nabiranje v kraji mojega območja. Predpišem pa, ka se nabrani dari v ednoj fari naše krajine, najboljše, če v črensovskoj oskrbljavajo po cerkvenih vrednostnih pravilaj. Dovolim nadale, da se to moje dovoljenje v njuvom časopisi, Novine, odnosno v mesečniki «Marijin List» objavi i ka v naših faraj duhovnike morate oprositi, da to delo podpirajo. Boži blagoslov naj bo nad Vami, Prečastiti, i na vašem dobroga namena deli.»

Pismo onciste vsebine, kak na g. vikara v D. Lendavo, sem posloal tudi č. kanoniki, vikari sobočke okrogline g. Slepec Ivani. V tom pismi sem ešče proso g. vikara posreduvanje, če bi mogli od grofa Szaparija dobiti kakši falaček zemlje, gde bi zavod gorpostavili i ka bi nam za kapelo v oltari kamen sprostiti blagovolili od sombotelskoga mil. pūšpeka en mali ostanek iz kostih sv. Martina, šterih lepi del se hran v somboteljskoj pūšpekovej cerkvi. Odgovora na to pismo nesam dobo, pač pa so g. vikar na sprotolešnje križovo proščenje maj 7. v Črensovcih mi na moje pitanje gledoč nabiranja odgovorili: «Ar je to čista katoličanska reč, sam nej proti njej». Od Matercerkvi predpisano dovoljenje tak mamo, dragi krščeniki za to veliko i prepotrebno delo. Od vas, jedino od vas je odvisno, bo se li posrečilo ali ne. Od vas je odvisno, bo le naša mladina pošteno, krščansko odgojena ali pa brezversko, divjaško. Od vas je odvisno, bodo li vaši potomci ljubili, ali sovražili Boga, se zveličali ali pogubili. Če se zbudi vu vas tisti stari, lepi, prav krščanski skoro zvami rojeni duh požrtvovalnosti, darūvanja, aldūvanja — te bo stalo v Soboti Martinišče. Izbūdo se bo tē duh, če bodete pazljivo i pobožno čteli to živiljenje sv. Martina, če bodete to devetdnevnicu bar ednok na leto goreče opravili. Na to vas prosim, pobožni krščeniki, vemi sinovje i hčeri kat. Matercerkvi, mili i dragi mi Slovenci. Močno se vūpam, ka moje prošnje ne zavrzete!

Gda se obema g. vikarima najtoplej zahvalim za dobrohotno dovoljenje i njima iz zahvalnosti želem varstvo sv. Martina, — odprem nabiranje za to veliko sveto delo. Nabiranje pa se ne bo vršilo samo v penezaj. Les, foringe, drva, cigel, vapno, cement, pač ves materijal vzememo od dragih darovnikov i ešče delo zidarov i drugih bar parkrat brezplačno. Če bi nam občina M. Sobota poklonila bar dva — tri plūge zemlje, kak bi njoj zahvalni bili. Pa bi se teliko dalo kupiti od grofa Szoparija. Če bi pa pet plūgov mogli dobiti v ednom foloti, bi popolnoma zodovoljni bili. Treba najtre veliki prostor deci za drkanje, igranje, ka je za zdravje predvsem potrebno. Tak na pou imamo obečano osem plūgov zemljē v tē namen na Dolinskem od neke dobre duše po njenoj smrti. Ki nema decē, bolšega testamenta zaistino ne more napraviti, kak če Bogi da svoje imanje, Bogi sodniki i plačniki. Zmislite si kaj, vrednost imajoči brezdetčni krščeniki i krščenice na Martinišče! Pišite tudi vi, ki mate koga v Ameriki, naj bar en dolar samo pošlje na Martinišče. Dare prevzemem podpisani i salezijanci v Verzeji. Ka šoj če dati, naj si premisli s širokim srcem i naj nam to da na znanje. Čeki so tudi že za dobiti za nabiranje na Martinišče v Verzeji i zglasite se tudi lejko za nje pri podpisanom v Črensovcih. Dare v Verzeju nabrane pošljejo g. salezijanci prek nam, ka do vednom mestu i našem kraji, kak to g. naš vikar zapovejo. Drugo zdaj nikaj ne treba, kak samo dati a dati z dobre vole, ar samo takše darovnike ljubi Bog, kak nam sam to naznanja v svetom pismi: «Veseloga darovnika ljubi Bog» (II. Kor. 9—7). Vse dare objavimo v naših listaj.

ČRENSOVCI, 1922. nov. 11. na god sv. Martina.

KLEKL JOŽEF, vp. plebanoš.

Poštnina v gotovčini plačana.

LETO XIX.

MARIJIN LIST. št. 1.

JAN. 8 1923.

Nevtepeno Poprijeta Devica Marija.

Pobožen mesečen list. Vrejūje ga z dovolenjem vikariata v
Dolnjoj Lendavi št. P. H. 48/1920.

KLEKL JOŽEF, vp. pleb. v ČRENDOVCIH, Prekmurje.

Cena na leto 5 Din. Naročniki so deležni sada več jezernih sv. meš i
dobijo k listi brezplačno kalendar Srca Jezušovoga, če so zednim na-
ročeni na Novine i sirote. Če so pa samo na M. List naročeni, dobijo
ga za polovično ceno.